

YANGI TUG'ILGAN CHAQALOQLARDA CHEGARA SHAROITLARI

Qurbanova Dilrabo Xusenovna
Buxoro VBKTTM Oliy toifali neonatolog

Annotatsiya: Chegara sharoitlari, erta tug'ilgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarda klinik ko'rinishlarni bilish, ehtiyyotkorlik bilan differentsiallashgan integratsiyalashgan yondashuv va kuzatish algoritmiga rioya qilish ularni etarli darajada tuzatishga imkon beradi va maxsus tekshiruv va davolanishni talab qiladigan paydo bo'ladigan patologik o'zgarishlarni tezda istisno qiladi.

Kalit so'zlar: erta tug'ilish, chegara sharoitlari.

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning chegara sharoitlari - bu bolada tug'ilgandan keyingi birinchi kunlarda rivojlanadigan va tananing fiziologik qayta tuzilishini aks ettiruvchi teri, shilliq pardalar va ichki organlardagi turli xil vaqtinchalik o'zgarishlar. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning chegara sharoitlariga tug'ilish o'smalari, oddiy va toksik eritema, terining po'stlog'i, milia, fiziologik mastopatiya, fiziologik vulvovaginit, fiziologik sariqlik, fiziologik disbakterioz, fiziologik dispepsiya, siyidik kislotosi infarkti va boshqalar kiradi. va maxsus davolashni talab qilmaydi.

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning chegara sharoitlari - bu yangi tug'ilgan chaqaloqning tanasining neonatal davrda ekstrauterin mavjudlikka tabiiy moslashuvini aks ettiruvchi fiziologik reaktsiyalar. Pediatriyada yangi tug'ilgan chaqaloqlarda chegara sharoitlar o'tish davri, vaqtinchalik deb hisoblanadi, ular 3 haftadan ko'p bo'lmasan (erta tug'ilgan chaqaloqlarda - 4 hafta) davom etadi va bu yosh uchun fiziologik me'yorni ifodalaydi. Ko'pgina hollarda, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda chegara sharoitlar neonatal davrning oxiriga kelib o'z-o'zidan yo'qoladi, ammo agar bola tanasining moslashish qobiliyati buzilgan bo'lsa, parvarishdagi nuqsonlar yoki noqulay ekologik sharoitlarda fiziologik jarayonlar patologik jarayonlarga aylanishi mumkin. davolash.

Tug'ilgandan so'ng darhol bola o'zini intrauterin rivojlanishning butun davri davomida o'rabi olgandan ko'ra butunlay boshqacha yashash sharoitlarida topadi. Bolaning tanasi ancha past haroratlari muhitga moslashishga majbur; vizual, eshitish va taktil stimullarni idrok etish; nafas olish, ovqatlanish va chiqarishning yangi turiga moslashish va hokazo, bu turli tana tizimlarida o'zgarishlarning rivojlanishiga olib keladi, ya'ni yangi tug'ilgan chaqaloqlarning chegaraviy holatlari. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning asosiy chegara shartlarini ko'rib chiqaylik: ularning sabablari, namoyon bo'lishi va ular moyil bo'lgan patologik jarayonlar. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda fiziologik sariqlik haqida ko'proq ma'lumot olishingiz mumkin.

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning hozirgi chegara holati birinchi kunlarda qayd etiladi va hayotning 3-4 kunida maksimal qiymatlarga etadi - sog'lom yangi tug'ilgan chaqaloqlarda boshlang'ich vaznning 3 dan 10% gacha. To'liq tug'ilgan chaqaloqlarda tana vaznining tiklanishi 6-10 kungacha (75-80%) sodir bo'ladi; erta tug'ilgan chaqaloqlarda - hayotning 2-3 haftasiga qadar. Tana vaznining dastlabki yo'qolishi onada laktatsiya davrining o'rnatilishi (sut etishmovchiligi), siydk va najasning chiqishi, yangi tug'ilgan chaqaloqda kindik ichakning qurishi va boshqalar bilan bog'liq. Tiklanish va yaxshi kilogramm olishning kaliti - erta emizish, tabiiy oziqlantirish va "talab bo'yicha" oziqlantirish. Tana vaznining 10% dan ko'prog'ini yo'qotish bilan bolaning noto'g'ri ovqatlanishi aytildi.

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning boshqa chegaraviy sharoitlari orasida, birinchi navbatda, issiqlik almashinuvining vaqtinchalik buzilishlari - hipotermiya va gipertermiya - e'tiborga olinishi kerak. Bolaning tug'ilishi harorat intrauterin haroratdan $12-15^{\circ}\text{S}$ past bo'lgan boshqa muhitga o'tish bilan tavsiflanganligi sababli, hayotning birinchi soatida yangi tug'ilgan chaqaloq vaqtinchalik gipotermiyani (tana haroratining 35,5 gacha pasayishi) boshdan kechiradi. $-35,8^{\circ}\text{C}$ va undan past). Bir necha soatdan keyin tana harorati ko'tariladi va barqarorlashadi. Biroq, hayotning 3-5-kunlarida nomukammal termoregulyatsiya, metabolizm va haddan tashqari issiqlik tana haroratining $38-39^{\circ}\text{S}$ gacha ko'tarilishiga, ya'ni vaqtinchalik gipertermiya rivojlanishiga olib keladi. Isitmaning balandligida bola bezovtalanadi va suvsizlanish belgilari rivojlanishi mumkin. Yangi tug'ilgan chaqaloqqa yordam bolani o'rash, ko'p miqdorda suyuqlik buyurish va atrof-muhit sharoitlarini normallashtirish (xonani ventilyatsiya qilish) dan iborat. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda metabolik xususiyatlar tufayli yuzaga keladigan chegara sharoitlari vaqtinchalik atsidoz, gipoglikemiya, gipokalsemiya, gipomagnezemiya o'z ichiga oladi. Vaqtinchalik atsidoz tug'ilishdan keyin CBS va qon gazlari tarkibidagi o'zgarishlar bilan bog'liq. Vaqtinchalik gipoglikemiya - qon glyukoza kontsentratsiyasining $2,8-3,3\text{ mmol/l}$ gacha pasayishi yangi tug'ilgan chaqaloqning yuqori energiya sarfi va energiya zahiralarining tez tugashi bilan bog'liq. Gipokalsemiya va gipomagnezemiya erta neonatal davrda yuzaga keladigan funktsional hipoparatiroidizm natijasida rivojlanadi. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda bu chegara sharoitlar birinchi kunida paydo bo'ladi va hayotning birinchi haftasining oxiriga kelib yo'qoladi.

Chegara holatining namoyon bo'lishidan biri - erta tug'ilgan erta tug'ilgan chaqaloqlarda neonatal tremorning mavjudligi. U uyg'onish paytida qo'llar va iyaklarda yuqori chastotali va past amplituda bilan tavsiflanadi. Hayotning birinchi kunlarida bu bolalarning taxminan yarmida paydo bo'ladi, agar ular hayajonlansa yoki yig'lasa. Boladagi fiziologik tremor va asab tizimi kasalligidan kelib chiqqan simptomatik tremorni farqlash muhimdir. Fiziologik tremor odatda sog'lom erta tug'ilgan chaqaloqdagi yagona nevrologik alomatdir. Semptomatik tremor metabolik

kasalliklarda, gipoglikemiya mavjudligi bilan tavsiflangan glikogenoz kabi irsiy patologiyalarda kuzatilishi mumkin. Tremorni noto'g'ri epilepsiya belgisi deb hisoblash mumkin. Differentsial diagnostika fiziologik tremorning yig'lash yoki to'satdan harakatlanish bilan qo'zg'atilishi, ongning saqlanib qolishi va tremor vaqtida elektroensefogrammada paroksismal faollik yo'qligiga asoslanadi. Qoida tariqasida, hayotning birinchi oyida tremor hech qanday oqibatlarsiz yo'qoladi.

Shunday qilib, chegara sharoitlarini aniqlash, erta tug'ilgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarda klinik ko'rinishlar, ehtiyyotkorlik bilan differentsiallashgan integratsiyalashgan yondashuv va kuzatish algoritmiga rioxalish ularni etarli darajada tuzatishga imkon beradi va maxsus chuqur tekshiruv va davolanishni talab qiladigan paydo bo'lgan patologik o'zgarishlarni tezda istisno qiladi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kryukova D.A. Sog'lom inson va uning muhiti: darslik / HA. Kryukova [va boshqalar]; tomonidan tahrirlangan B.V. Kabaruxina. - Ed. 15-chi M.: Rostov n/D; Feniks, 2017 yil – 474 b. – (O'rta tibbiyat ta'limi)
2. Kuchma V.R. Sog'lom inson va uning atrof-muhiti [Elektron resurs]: darslik / V.R. Kuchma; O.V. Sivochalova - 4-nashr, qayta ko'rib chiqilgan. va qo'shimcha – M: GEOTAR- Ommaviy axborot vositalari 2015
<http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785970432327.html>
3. Tel, L.Z. Salomatlik entsiklopediyasi [Elektron resurs] / L.Z. Tel - M. GEOTAR-Media, 2015. - <http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785970432471.html2>.
4. Xrustalev Yu.M. Bioetika. Hayotni saqlash va saqlash falsafasi salomatlik [Elektron resurs]: darslik / Xrustalev Yu.M. - M.: GEOTAR- Media, 2013. - <http://www.medcollegeelib.ru/book/ISBN9785970426272.html>